

**ХЭНТИЙ АЙМГИЙН
БАЯН-АДАРГА СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН
ЗАХИРАМЖ**

2026 оны 02 сарын 02 өдөр

Дугаар 4/10

Баян-Адарга

Г 7
Сумын аварга Малчин, Саальчин,
Тариаланч шалгаруулах журам
батлах тухай

Монгол Улсын Засаг Захиргаа нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэхь хэсэг, 66.3 дахь хэсэг, 60 дүгээр зүйлийн 60.1.1 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

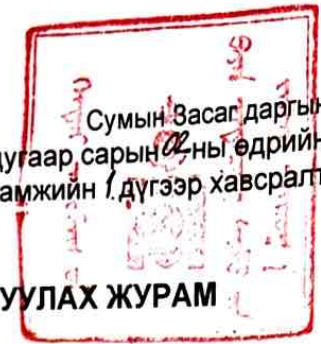
1.“Сумын аварга Малчин” шалгаруулах журмыг нэгдүгээр хавсралтаар, “Сумын аварга Саальчин” шалгаруулах журмыг хоёрдугаар хавсралтаар, “Сумын аварга Тариаланч” шалгаруулах журмыг гуравдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2.Журмын хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг Хөдөө аж ахуйн тасагт даалгасугай.

3.Журмын хэрэгжилтэнд хяналт тавьж ажиллахыг Засаг даргын Тамгын газрын дарга (С.Бат-Эрдэнэ)-д үүрэг болгосугай.

2026 оны 02 дугаар сарын 02 ны өдрийн
11/10 дугаар захирамжийн 1 дүгээр хавсралт

"СУМЫН АВАРГА МАЛЧИН"-ААР ШАЛГАРУУЛАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг тогтвортой эрхэлж, үр ашиг бүтээмжийг нэмэгдүүлэх, мал маллагааны уламжлалт аргыг түгээн дэлгэрүүлж, залуу үедээ өвлүүлэх, малын үүлдэрлэг байдал чанарыг сайжруулан ашиг шимийг нэмэгдүүлэх, хүн амыг эрүүл аюулгүй хүнсээр хангах, малчдын нийгэмд оруулж байгаа хувь нэмэр, хөдөлмөрийг үнэлж, урамшуулахтай холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2. Энэхүү журмын шаардлага, шалгуур үзүүлэлтийг хангасан Хэнтий аймгийн Баян-Адарга сумын 4 багийн малчин өрхийг "Сумын аварга малчин"-аар шалгаруулна.

1.3. Багуудаас Сумын засаг даргын дэргэдэх зөвлөлөөс заагдсан квотын дагуу 4 хүртэлх малчныг "Сумын аварга малчин"аар шалгаруулна.

1.4. "Сумын аварга малчин"-аар шалгаруулах шийдвэрийг Хөдөө аж ахуйн тасгийн материалыг үндэслэн сумын Засаг даргын дэргэдэх зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж шийдвэрлэнэ.

Хоёр. Шагналд тодорхойлох үндэслэл

2.1. "Сумын аварга малчин"-аар тодорхойлогдож байгаа малчин дараах нийтлэг шаардлага, шалгуур үзүүлэлтийг хангасан байна.

2.1.1. Мал сүргээ жилийн дөрвөн улиралд өөрөө малладаг, мал маллагааны арга туршлагаа залуу малчдад зааж сургаж, шавь малчинтай болсон байх.

2.1.2. Орон нутагт туслах малчны амьжиргааны түвшинг нэмэгдүүлж, түр болон байнгын ажлын байрыг бий болгосон байх.

2.1.3. Мал сүргийг бэлчээрийн даацад тохируулан өсгөх, сумын бэлчээрийн менежментийн төлөвлөгөөний дагуу бэлчээрийг сэлгэн өнжөөх, отор, нүүдэл хийх зэргээр зохистой ашигладаг, доройтсон бэлчээрийг сэргээх, хортон мэрэгчтэй тэмцэх ажилд идэвхи санаачлагатай оролцдог байх.

2.1.4. Өөрийн эзэмшлийн өвөлжөө, хаваржаа хашаа, худагтай байх.

2.1.5. Тухайн бүс нутагт үржүүлэхийг зөвшөөрсөн үүлдэр, омгийн малыг өсгөн үржүүлдэг, малын чанарыг сайжруулах, сүргийн зохистой бүтцийг бүрдүүлэх чиглэлээр сумын Хөдөө аж ахуйн тасаг, Мал үржүүлэг, технологийн ажил үйлчилгээний нэгжтэй хамтран ажилладаг байх.

2.1.6. Мал үржүүлэг, технологийн ажил үйлчилгээний нэгж болон сумын ХАА-н тасагтай гэрээ байгуулан үржлийн мал сүргээ үзлэг ангилалтад технологит хугацаанд нь тогтмол хамруулан малаа эзэмгжүүлж, бүртгэлжүүлэн мэдээллийг малын бүртгэл мэдээллийн санд бүртгэсэн байх.

2.1.7. Бог малын хээлтүүлэгчийг мал үржүүлэг, технологийн нэгжид ялган төвлөрүүлж, стандартын шаардлага хангасан, хээлтүүлэгчийг мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний хяналтад ашигладаг байх.

2.1.8. Сүрэгт эзлэх хээлтэгчийн хувийг бог малд 50, бод малд 35-аас доошгүй байлгаж, бодод шилжүүлснээр 120-аас доошгүй толгой малтай байх.

2.1.9. Таван төрлийн малын зохистой бүтцийг бүрдүүлэн нийт сүрэгт эзлэх ямааны тоог 25 хувиас хэтрүүлэхгүй байх.

2.1.10. Нийт мал сүргийн 20 хүртэлх хувийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулсан байх.

2.1.11. Малаа оторлон тарга хүч авахуулахаас гадна өвөлжилт, хаваржилтад шаардлагатай өвс, тэжээлийг хонин толгойд шилжүүлснээр нэг малд 20 кг-аар тооцож хадлан бэлтгэсэн байх.

2.1.12. Малчин нь сүүлийн 2 жилд том малын зүй бусын хорогдол гаргаагүй байх.

2.1.13. Малчин нь ямааны ноолуурын чанарыг мэргэжлийн байгууллагаар тодорхойлуулсан байх.

2.1.14. Мал эмнэлгийн урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээнд малаа тогтмол хамруулж, сүүлийн 3 жилд мал сүрэгт нь малын гоц халдварт болон халдварт өвчин гараагүй байх.

2.1.15. Малчин өрхийн гишүүд нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдсан байх.

2.1.16. Малын тоо, толгойн албан татварыг тухайн сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар тогтоосон хэмжээгээр бүрэн төлсөн байх.

2.1.17. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд малгүй өрхийг малжуулах, орон нутгийн бүтээн байгуулалт, нийгэмд чиглэсэн арга хэмжээнд идэвхи санаачлагатай оролцож, дэмжлэг үзүүлсэн байх.

2.1.18. Улс, аймаг, сумын хэмжээнд зохион байгуулагддаг шилмэл малын үзэсгэлэн худалдаа болон бусад арга хэмжээнд тогтмол оролцдог байх.

2.1.19. Эрүүгийн хуулийн 12.1 дүгээр зүйл, 17.12 дугаар зүйл заалтыг тус тус зөрчиж хуулийн хариуцлага хүлээж байгаагүй байх

Гурав. Тодорхойлолт бүрдүүлэх, шалгаруулах зарчим

3.1. Тодорхойлогдож буй малчин доорх шаардлагыг хангасан байна.

3.1.1. Сүүлийн 3 жил мал маллаж, мал сүргээ тогтвортой өсгөж, энэхүү журмын шаардлага, шалгуур үзүүлэлтүүдийг бүрэн хангасан малчин өрхийг "Сумын аварга малчин"-аар шагнуулахаар тодорхойлно.

3.1.2. Багуудаас "Сумын аварга малчин"-аар тодорхойлох малчдын материалыг сумын Засаг даргын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэн заагдсан квотын /тооны/ дагуу малчныг тодорхойлно.

3.1.3. Тодорхойлолт болон материалын бүрдлийг Хөдөө аж ахуйн тасаг газар дээр нь шалгаж, баталгаажуулан жил бүрийн өвлийн адаг сарын шинийн 15-ны дотор Сумын Засаг даргын дэргэдэх зөвлөлд хүргүүлнэ.

3.2. "Сумын аварга малчин"-аар шалгаруулахаар тодорхойлохдоо дараах бичиг баримтыг бүрдүүлсэн байна.

3.2.1. Малчны товч анкет. /Журмын 2 дугаар хавсралт/

3.2.2. Багийн Иргэдийн нийтийн хурлын тэмдэглэл, тогтоол.

3.2.3. Багийн Засаг даргын ажил байдлын тодорхойлолт. /мал дээр гараад хэдэн жил болж буйг дурьдах/

- 3.2.4. Эрүүл мэнд болон нийгмийн даатгалын төлөлтийн цахим лавлагаа сүүлийн 2 жилээр (гэр бүлийн гишүүд)
- 3.2.5. Өндөр насны тэтгэвэрт гарсан бол энэ тухай лавлагаа.
- 3.2.6. Мал тоологын А дансны хуулбар сүүлийн 2 жилээр.
- 3.2.7. Үржлийн малдаа үзлэг ангилалт хийлгэсэн сумын Хөдөө аж ахуйн тасгийн тодорхойлолт
- 3.2.8. Малыг ялган тэмдэглэж, бүртгэлжүүлсэн тухай цахим лавлагаа.
- 3.2.9. Малчин малаа мал эмнэлгийн урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээнд бүрэн хамруулсан тухай тодорхойлт
- 3.2.10. Малын тоо, толгойн албан татвар төлсөн тухай цахим лавлагаа.
- 3.2.11. Хууль хяналтын байгууллагын цахим лавлагаа.
- 3.2.12. Малын тоо, бүтээгдэхүүний дүнд худалдан авсан болон тавиул малын тоог оруулж тооцохгүй.

Дөрөв. Шагнал олгох

- 4.1. "Сумын аварга малчин"-аар шалгарсан малчдыг "Сумын аварга малчин"-ы үнэмлэх, энгэрийн тэмдэг, өргөмжлөл, дурсгалын зүйлээр шагнана. /Энгэрийн тэмдэгийг гэр бүлийн гишүүн /эхнэр/-т олгоно/.
- 4.2. Шагналыг жил бүрийн "Хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгэн"-ээс өмнө гардуулна.

Сумын аварга малчин" шалгаруулах
журмын 1 дүгээр хавсралт

"СУМЫН АВАРГА МАЛЧИН"- ААР ТОДОРХОЙЛЖ
БАЙГАА МАЛЧНЫ АНКЕТ

..... он сар өдөр

1	Сум, багийн нэр	
2	Ургийн овог	
3	Эцгийн /эх/ нэр	
4	Өөрийн нэр	
5	Төрсөн он, сар, өдөр, нас, хүйс	
6	Боловсрол	
7	Ам бүлийн гишүүдийн тоо	
8	Улсад ажилласан нийт хугацаа	
9	Үүнд: Малчнаар ажилласан хугацаа	
10	Төр засгаас авсан гавъяа шагнал	
11	Мал маллаж байгаа хугацаа	

2026 оны 02 дугаар сарын 02 ны өдрийн
А/Д дугаар захирамжийн 2 дүгээр хэвсрэлт

“СУМЫН АВАРГА СААЛЬЧИН” ШАЛГАРУУЛАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлд тогтвортой, үр бүтээлтэй ажиллаж, төллөсөн малаа саалинд бүрэн хамруулж, өрхийн үйлдвэрлэлээр хамгийн их сүү, сүүн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж зах зээлд нийлүүлж байгаа саальчны хүн амын хүнсний хангамжийг нэмэгдүүлэхэд оруулсан хувь нэмрийг үнэлж урамшуулахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад энэ журмын зорилго оршино.

1.2. Энэ журмын шаардлага, шалгуур үзүүлэлтийг хангасан саальчинг “Сумын аварга саальчин”-аар шалгаруулна.

1.3. Сумын хэмжээнд 2 хүртэлх саальчинг шалгаруулна.

1.4. “Сумын аварга саальчин”-аар шалгаруулах ажлыг сумын Засаг даргын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж шийдвэрлэнэ.

Хоёр. Шагналд тодорхойлох үндэслэл

2.1. “Сумын аварга саальчин”-аар тодорхойлогдож байгаа малчин дараах нийтлэг шаардлага шалгуур үзүүлэлтийг хангасан байна.

2.1.1. Тухайн малчны оны эхний мал нь бодод шилжүүлснээр 50-аас доошгүй байх бөгөөд 100 хээлтэгчээс бод малд 90, бог малд 85 хувиар төл бойжуулсан байх.

2.1.2. Сүрэгт эзлэх хээлтэгчийн хувь бог малд 50, бод малд 35-аас доошгүй байх.

2.1.3. Төллөсөн бүх хээлтэгчийг саалинд бүрэн хамруулж, нийт саасан сүүний хэмжээ жил дараалан өссөн байх.

2.1.4. Нэг хээлтэгчээс сааж байгаа сүү нь тухайн орон нутагт үржүүлж байгаа үүлдэр, омгийн малын ашиг шимийн дундаж үзүүлэлтээс дээгүүр байх.

2.1.5. Жилийн дөрвөн улиралд сүү, цагаан идээгээ боловсруулж, зах зээлд борлуулдаг байх.

2.1.6. Мал үржүүлэг, технологийн ажил үйлчилгээний нэгж болон сумын ХАА-н тасагтай гэрээ байгуулан үржлийн мал сүргээ үзлэг ангилалтад хамруулан, ээмэгжүүлж, бүртгэлжүүлэн мэдээллийг малын бүртгэл мэдээллийн санд бүртгэсэн байх.

2.1.7. Сүү, цагаан идээ боловсруулах арга ажиллагааг залуу малчид, саальчдад зааж сургасан байх.

2.1.8. Мал эмнэлгийн урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээнд малаа тогтмол хамруулж, сүүлийн 3 жилд мал сүрэгт нь малын гоц халдварт болон халдварт өвчин гараагүй байх

2.1.9. Нийт малын 20-оос доошгүй хувийг жил бүр эдийн засгийн эргэлтэд оруулсан байх.

2.1.10. Малын тоо, толгойн албан татварыг тухайн сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаар тогтоосон хэмжээгээр бүрэн төлсөн байх.

2.1.11. Улс, аймаг, сумаас зохион байгуулагддаг шилмэл малын үзэсгэлэн худалдаа болон бусад арга хэмжээнд оролцдог байх.

2.1.12. Өөрийн эзэмшлийн өвөлжөө, хаваржаа, малын хашаа, саравч, худагтай байх.

2.1.13. Шаардлагатай хадлан, тэжээлийг жил бүр хангалттай хэмжээгээр бэлтгэж нөөцөлсөн байх

2.1.14. Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд малгүй өрхийг малжуулах, орон нутгийн бүтээн байгуулалт, нийгэмд чиглэсэн арга хэмжээнд идэвхи санаачлагатай оролцож, дэмжлэг үзүүлсэн байх.

Гурав. Тодорхойлт бүрдүүлэх, шалгаруулах зарчим

3.1. 3-аас доошгүй жил мал маллаж, журмын шаардлага, шалгуур үзүүлэлтүүдийг бүрэн хангасан саальчныг “Сумын аварга саальчин”-аар тодорхойлно.

3.2. Тодорхойлолт болон материалын бүрдлийг Хөдөө аж ахуйн тасаг газар дээр нь шалгаж, баталгаажуулан жил бүрийн өвлийн адаг сарын шинийн 15-ний дотор Сумын Засаг даргын дэргэдэх зөвлөлд хүргүүлнэ.

3.3. “Сумын аварга саальчин”-аар тодорхойлохдоо дараах бичиг баримтыг бүрдүүлсэн байна:

3.3.1. Саальчны товч анкет. (Хүснэгт 1-ийн дагуу)

3.3.2. Багийн Иргэдийн нийтийн хурлын тэмдэглэл, тогтоол.

3.3.3. Багийн Засаг даргын ажил байдлын тодорхойлолт.

3.3.5. Эрүүл мэндийн болон нийгмийн даатгалын төлөлтийн цахим лавлагаа сүүлийн 2 жилээр /гэр бүлийн гишүүд/

3.3.6. Өндөр насны тэтгэвэрт гарсан бол энэ тухай лавлагаа.

3.3.7. Мал тоологын А дансны хуулбар сүүлийн 2 жилээр.

3.3.8. Малыг ялган тэмдэглэж, бүртгэлжүүлсэн тухай цахим лавлагаа.

3.3.9. Малын тоо, толгойн албан татвар төлсөн тухай лавлагаа.

3.3.10. Үржлийн малдаа үзлэг ангилалт хийлгэсэн тухай сумын Хөдөө аж ахуйн тасгийн тодорхойлолт.

3.3.11. Мал сүргээ мал эмнэлгийн урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээнд бүрэн хамруулсан тухай тодорхойлолт.

3.3.12. Сумын аварга саальчинд фермерийн аж ахуйн саалчныг тодорхойлохгүй.

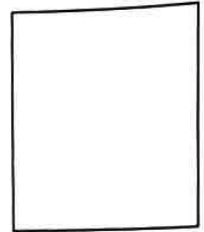
Дөрөв. Шагнал олгох

4.1. “Сумын аварга саальчин”-аар шалгарсан саальчдыг “Сумын аварга саальчин”-ы үнэмлэх, энгэрийн тэмдэг, өргөмжлөл, дурсгалын зүйлээр шагнана.

4.2. Шагналыг билгийн тооллын хаврын тэргүүн сарын шинийн нэгний өдрөөс өмнө гардуулна.

Сумын аварга саальчин” шалгаруулах
журмын 1 дүгээр хавсралт

“СУМЫН АВАРГА СААЛЬЧИН”- ААР ТОДОРХОЙЛЖ
БАЙГАА МАЛЧНЫ АНКЕТ

..... он сар өдөр

1	Сум, багийн нэр	
2	Ургийн овог	
3	Эцгийн /эх/ нэр	
4	Өөрийн нэр	
5	Төрсөн он, сар, өдөр, нас, хүйс	
6	Боловсрол	
7	Ам бүлийн гишүүдийн тоо	
8	Улсад ажилласан нийт хугацаа	
9	Үүнд: Саальчнаар хугацаа	
10	Төр засгаас авсан гавъяа шагнал	
11	Саальчнаар байгаа хугацаа	

2026 оны 2 дугаар сарын 2 ны өдрийн
4/10 дугаар захирамжийн 3 дугаар хавсралт

СУМЫН АВАРГА ТАРИАЛАНЧ ШАЛГАРУУЛАХ ЖУРАМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1. Газар тариалангийн салбарт үр бүтээлтэй ажиллаж, нэгжээс хураан авах ургац, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн хэмжээг нэмэгдүүлэх, чанарыг сайжруулах болон тариалангийн салбарт тогтвортой ажиллаж, хүн амын хүнсний хангамжийг дотоодын үйлдвэрлэлээс бүрдүүлэхэд амжилт гаргасан хуулийн этгээд, иргэний хувь нэмрийг үнэлж, урамшуулахад энэхүү журмын зорилго оршино.

1.2 Энэхүү журмын дагуу жил бүр 1 тариаланчийг "Сумын аварга тариаланч"-аар шалгаруулна.

1.3. "Сумын аварга тариаланч"-аар багийн Засаг дарга нараас ирүүлсэн материалыг үндэслэн Засаг даргын зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэн шийдвэрлүүлнэ.

Хоёр. Шагналд тодорхойлоход тавигдах шаардлага

2. "Сумын аварга тариаланч"-аар шалгаруулах аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн дараах шаардлага, шалгуур үзүүлэлт хангасан байна.

Үр тариа, тэжээлийн таримлын чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг эрхэлдэг хуулийн этгээдийн шалгуур үзүүлэлт:

2.1 Жил бүр усалгаатай нөхцөлд үр тариа, малын тэжээлийн ургамал 100 га, усалгаагүй нөхцөлд үр тариа, малын тэжээлийн ургамал 150 га-гаас доошгүй талбайд тус тус тариалалт хийж ургац хураан авсан байх;

2.2 Сүүлийн 2 жил дараалан жил бүр га тутмаас хураан авсан үр тарианы ургац нь усалгаагүй талбайд 10 цн-ээс, усалгаатай талбайд 20 цн-ээс, , малын тэжээлийн ургац нь усалгаагүй талбайд 20 цн-ээс, усалгаатай талбайд 40 цн-ээс доошгүй байх;

2.3 Хөрсний үржил шимийг хамгаалах зорилгоор хашаажуулалт ойн зурвас байгуулсан байх, хөрсний чийгийн хуримтлалыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэн, үр тарианы үйлдвэрлэлд уриншийн эзлэх хувийн жинг багасгаж, тэжээлийн ургамлыг сэлгээнд оруулсан байх;

2.4 Үр тарианы үйлдвэрлэл эрхлэгчид нь эргэлтийн талбайгаа 100 хувь ашиглаж, дараа оны тариалалтад зориулан хүрэлцэхүйц хэмжээний чанар сайтай үр нөөцөлсөн байх;

2.5. Татвар, хураамж болон газрын төлбөрийг хугацаанд нь төлсөн, татварын өргүй байх.

2.6. Бүс нутгийн үйлдвэрлэлийн онцлогт тохирсон технологи, инноваци нэвтрүүлсэн байх.

2.7. Үр тарианы үйлдвэрлэлийн механикжуулагч, операторчин нь сүүлийн 2 жил дараалан жил бүр комбайнаар 200 га, трактораар 300 га-гаас доошгүй талбайн ажил гүйцэтгэсэн байх;

Төмс, хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ, хүлэмжийн аж ахуйн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг хуулийн этгээдийн шалгуур үзүүлэлт:

2.8. Жил бүр төмс, хүнсний ногоо 1 га-гаас доошгүй талбайд тариалалт хийж ургац хураан авсан байх;

2.9. Сүүлийн 2 жил дараалан жил бүр төмсний ургац нь усалгаагүй талбайд 120 цн-ээс, усалгаатай талбайд 150 цн-ээс доошгүй байх;

2.10. Хүлэмжийн аж ахуй эрхлэгч нь 360 м²-аас дээш талбайд тариалдаг 1 м² талбайнаас 15 кг-аас доошгүй өргөст хэмх, 5 кг-аас доошгүй улаан лооль, чинжүү, навчит ногоо хураан авсан байх;

2.11 Жимс жимсгэний тариалан эрхэлдэг хуулийн этгээд 0.5 га талбайгаас доошгүй талбайд тариалдаг 2.5 тонноос доошгүй ургац хураан авсан байх;

2.12. Сүүлийн 2 жил дараалан жил бүр га тутмаас байцаа 200 цн-ээс, үндэс үрт ногоо 150 цн-ээс, сонгинолог ургамал 100 цн-ээс, хамгаалагдсан хөрсний 1 м² талбай тутмаас өргөст хэмх 10 кг, улаан лооль 9 кг, гүзээлзгэнэ 1,5 кг, навчит ногоо 1,5 кг-аас доошгүй ургац хураан авсан байх;

2.12. Хүнсний ногооны үрийн тариалан эрхэлдэг бол жилд 100 кг-аас доошгүй үр үйлдвэрлэн зах зээлд нийлүүлсэн байх;

2.13. Төмсний үр үржүүлэгч бол төмсний элит болон супер элит үрийн үржүүлэг хийж зах зээлд 5 тонн-с доошгүй үр нийлүүлсэн байх;

2.14. Хөрсний үржил шимийг хамгаалах зорилгоор эзэмшлийн тариалангийн талбайгаа хашаажуулж ойн зурвас байгуулсан байх;

2.15. Хуулийн этгээд нь өөрийн үйл ажиллагаагаа өргөжүүлэхэд чиглэсэн хөрөнгө оруулалт хийж, шинээр ажлын байр бий болгох, ажиллагчдынхаа нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэхэд тодорхой хувь нэмэр оруулсан байх;

2.16. Татвар, хураамж болон газрын төлбөрийг хугацаанд нь төлсөн, татварын өргүй байх.

2.17. Төмс, хүнсний ногооны үйлдвэрлийн механикжуулагч нь сүүлийн 2 жил дараалан жил бүр трактораар 20 га-гаас доошгүй талбайн ажил гүйцэтгэсэн байх.

Дөрөв. Тодорхойлолт бүрдүүлэх, шалгаруулах.

4.1. Газар тариалангийн салбарт олон жил үр бүтээлтэй ажиллаж энэхүү журмын шаардлага, шалгуур үзүүлэлтийг хангасан тариаланч хамт олон, тариаланчийг "Сумын аварга тариаланч"-аар шалгаруулахаар тодорхойлно.

4.2. Тариаланчийн товч анкет

4.3. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар, иргэний үнэмлэхийн хуулбар;

4.4. Иргэн, аж ахуйн нэгжийн ажил байдлын талаарх багийн Засаг даргын тодорхойлолт;

4.5. Багийн Иргэдийн нийтийн хурлын тэмдэглэл, тогтоол;

4.6. Харилцагч татварын байгууллагын тодорхойлолт, орлогын татвар төлөлтийн баримт;

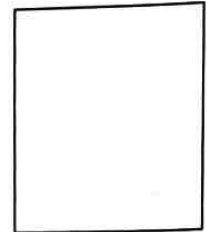
4.7 Тариаланчийн нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтийн лавлагаа

Тав. Шагнал олгох

5.1. "Сумын аварга тариаланч"-ыг үнэмлэх, энгэрийн тэмдэг, өргөмжлөл, дурсгалын цом, дурсгалын зүйлээр шагнана. /Энгэрийн тэмдэгийг гэр бүлийн гишүүнд хамт олгоно/.

"Сумын аварга тариаланч" шалгаруулах
журмын 1 дүгээр хавсралт

**"СУМЫН АВАРГА ТАРИАЛАНЧ"-ААР ТОДОРХОЙЛОХ
ХҮНИЙ ТОВЧ АНКЕТ**

..... он сар өдөр

1	Аймаг, сум, багийн нэр	
2	Ургийн овог	
3	Эцэг (эх)-ийн нэр	
4	Өөрийн нэр	
5	Төрсөн он, нас, хүйс	
6	Боловсрол	
7	Ам бүлийн гишүүдийн тоо	
8	Улсад ажилласан жил	
9	Үүнээс: ажилласан жил	
10	Төр, засгаас авсан шагнал, огноо	
11	Тариаланчаар ажилласан хугацаа	